

DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA,

DE

SIRIASI,

Von dem Hirn-Blätlein schießen der
kleinen Kinder /

Quam

IN PER-ANTIQUA ELECTORALI ACADEMIA GERANA,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
REVERENDISSIMO & ILLUSTRISSIMO DOMINO,
DOMINO

PHILIPPO WILHELMO,
S. R. I. COMITE de BOINEBURG,

SACRÆ CÆSARÆ MAJESTATIS CONSILIARIO INTIMO & CA-
MERARIO, nec non METROPOLITANARUM ECCLESIA-
RUM MOGUNTINÆ & TREVIRENSIS CANONICO
CAPITULARI SENIORE,
EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS MOGUNTINI CONSI-
LIARIO INTIMO, ac CIVITATIS TERRITORII que
ERFFURTENSIS PRO-PRINCIPE, &c. &c.
Consensu & Auctoritate Facultatis Medicæ

P R Æ S I D E

D. LUDOVICO FRIDERICO JACOBI,
Electoris Moguntini Archiatro, Prof. Chym. famigeratissimo
& Assessore Ordinario, &c.

DN. PATRONO ac PROMOTORE suo omni observantia cultu colendo,

PRO LICENTIA

Summis, in Medicina HONORIBUS & PRIVILEGIIS ritè & legitime impetrandis,
Publico Eruditorum Examine subijcit

A U T O R

JOHANN HENR. Schram/Innaco-Thuring.

In Auditorio Majori die 5. Februarij 1707.

ERFURTI, Charactere GROSCHIANO, Acad. Typogr.

DISPUTATIO INANGULARIS MEDICALIS

DEO

TER OPT: TER MAX:

PATRI

PATRIÆ

ET

PROXUMO.

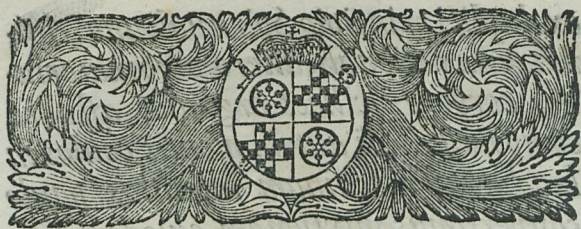
D. IUDOVICO FRIDRICO JACOBI

PRO LICENTIA

JOHANNI HERRSCHMANNSCO-THURING.

PRINTI CAROLAE GROCHIANO, Aet. Typogr.

PR O Æ M I U M,

*S*apientissime certe & acute satis de fragilissima hominis sorte edisseruit HIPPOCRATES, quando in Epist: ad Damaget: hæcce profert verba: ὁ ἄνθρωπος ἐκ γενε-
ως ὄντων ἐστίν, totus homo ex sua natura mor-
bus est. Admiramur quidem & admirari merito debemus, si vel superficialiter fabricæ humanæ considerationi in-
hæremus. Si enim quicquam in quo infinitam suam sapientiam & omnipotentiam summus rerum Conditor DEUS demonstravit, certissime homo est, quem

A 2

ex

ex duplici principio Spirituali uno, Ani-
ma puta rationali, altero vero materia-
li, corpore scilicet organico affabre
composuit. Si autem mentis oculos in
laudatam machinam intentius paulo
convertimus, mixtionem ejusdem exa-
minantes, in limine statim inveniemus,
quam fragilissima res sit ea, quamque
plurimi hostes, acerrimos morbos intel-
ligo, à cunabulis eidem insidientur,
semperq; interitum comminentur. Ita, ut
recte Sapientissimus ille Ethnicorum
SENECA hominis machinam vas fragile
corpusq; in omnem fortunæ contumeli-
am projectum, omniumque calamita-
tum hospitium appellaverit. Nulla hinc
ætas, quæ non statim suos patiatur ma-
nes, imo ipsi tenelli intra carceres ute-
ri clausi & vix in lucem editi suos sæpe
experiri hostes seu morbos habent ne-
cesse, quos inter primas non raro tenet
affectus ille, qui in Medicorum scholis
licet

licet rarus, SIRIASEOS caractere nota-
tur, quam nunc, quoniam mos honores
in Medicina summos petentium dicen-
dum aliquid postulat, qua, quan-
tum fieri poterit, & perspicuitate
& brevitate considerare constitui-
mus. Faxit autem DEVS, qui SUM-
MUS noster vocatur & est MEDICUS,
quem supplex jam veneror, ut conatus
iste in æternam Nominis sui gloriam &
proximi vergat emolumentum.

TH. I.

Ntequã verò ad ipsam hujus operis fu-
sio^{is}rem ^{ἐξήγησιν} nos convertimus, nomi-
nis evolutionem, more consueto, ob-
servabimus; Ne ignorata denomina-
tione res ipsa evadat obscurior. Gale-
ni enim Medicorum Parentis dictum
huc optime quadrat, quod contra
Theſſal. L. Method. Medend. scribit:

πρὸς τὸ ἀρθῶς διδάσκον δὲ πρώτοι ἐξετάζον τὰ ὀνόματα, cui Galenico
effato & divini Platonis suffragium merito succenturiatur,
qui nominis disquisitionem τῆς παιδείουσις ἀρχῆν doctrinæ prin-
cipium appellat; hinc & illorum monita sequar affectus
hujus ὀνομασολογίαν rimaturus.

A 3

TH. II.

TH. II.

Vocem igitur *Senglaoris* componi volunt quidam ^{παρά}
^{ταύς, σιπών} (vel ut ab aliis scribitur ^{σείρος} vel ^{σιφός}) scrobs in quo
condita frumenta asservantur. *Plinius* L. 18. c. 30. de modo
frumenta asservandi: Nec, inquit, fere condita in spica læ-
duntur, utilissime tamen observantur in scrobibus, quos
^{σειρός} vocant, ut in Cappadocia & Thracia. Quæ mutuata
sunt ex *Varrone*, qui ita in primo de re rustica c. 57. scribit.
Quidam granaria habent sub terris speluncas, quas vocant
^{σειρός} antea vero etiam in impressis legebatur ^{σειρός}, quod du-
bium movet num ^{σειρός} sit legendum. Qua voce sapius usus
fuit *Theophrastus* & proprie ^{σειρός} ambitum, circulum, scro-
bem designat; Alii sunt, qui derivationem depromunt ^{ἀπό τῆς}
^{σειρός}, à *Sirio* noto illo astro; *Sirius* enim æstus incremen-
ta secum afferre putatur, diciturque ^{ἀπό τῆς} ^{σειρός} vel
quod lucem quasi hians emittat; vel quod canes ^{σειρός}
cogat, id est, hians ore præ vehementissima siti esse: Et
quæ sunt alia plura nomina huic affectui imposita, partim
ab analogia & similitudine alicujus rei, partim ab ipsa par-
te affecta. *Vereribus* solennia, ^{Εὐροίη}

TH. III.

^{ΣΥΝΟΝΤΙΑΜ} quod attinet: Vocatur à *Plauto* mor-
bus solstitialis in *Trinummo* Act. II. *Scena* IV. v. 141. seqq.

*Tum autem Syrorum genus, quod patientissimum
Hominum, nemo extat, qui ibi sex menses vixerit.
Ita cuncti solstitiali morbo decidunt.*

Et *Plinio* infantum dicitur destillatio L. XXII c. 20. Sed
hæc destillatio apud recentiores nullum invenit locum,
humores enim non destillando à capite, sed membranæ
irrigatis proveniunt ad fauces. Eidem audit L. XXXI c. 17.
Infantum adustio: Quamvis igitur *Vererum* Opiniones
jam-

jamdudum sint explosæ, unde non diu illis immoramur, non tamen descriptionem *Plinii* in totum negligimus, quando & effectum huncce capitis adscribit ardori, Germani nostri vocant: Das Blat fallen/ schießen melius verò eine Entzündung am Hirn-Blätlein der Kinder und darauf erfolgenden schießen.

TH. IV.

Missæ *ὀνομασολογία*. progredimur ad definitionem, quoniam hæc est medium perveniendi ad ipsam rem. Antiquiores, quibus non incognitus fuit hæcce affectus varias nobis suppeditant descriptiones, ut *P. Aegineta*, qui illam ita definit: *Σιρίσις*, inquit, ἐστὶ φλεγμονὴ τῶν περὶ τῶν ἐγκέφαλων καὶ μενίγγων μορίων, παρεκκλιθεὶς τὸ βρεγματικὸν κοιλίως καὶ τὸν ὀφθαλμῶν μετὰ ἀκρόατος καὶ ἐπὶ τῶν σάκων. *Avicenna*, natione Arabs, describit *Siriasin*, ut inflammationem quasi sitientem, quia calor humores attrahat cucurbitulæ instar, Hæc tamen descriptiones rem non explanant, tantum abest, ut illam in apricum constituent & τὸ τί ἐστὶ affectus nostri ostendant. Propterea ponderatis omnibus, quæ in affectu hoc observari possunt, circumstantiis, sequentem damus definitionem.

TH. V.

Siriasis est Inflammatio membranæ, biatum magnum inter suturam coronalem & sagittalem tegentis, ætati infantili propria, ex stagnatione sanguinis intra hujus vasa capillaria & poros, ab Anima trepide & negligenter agente orta, cum ardore febrili, pallore, totius capitis rubore ac dolore & collapsu ad interiora versus istius membranæ.

TH. VI.

Premissa definitio proxime nos adducit ad subjecti

con-

considerationem, quod generalius constituit caput, specialius vero ipsa membrana mollis seu parsilla, quæ ad commissuram coronalis & sagittalis est membranosa, & vocatur talis locus Fontanella & ultimo inter ossa capitis in os induratur, cujus genuinus usus adhuc latet, licet non negari possit, quod conterminæ & subjacentes partes inprimis vasa sangvifera, ut & pori vel interstitia cerebri item membrana cerebrum involventes & Græco idiomate ^{μεμβρανες} ~~membranæ~~ dicuntur, quarum altera dura, altera pia nominatur mater, afficiantur: Et hoc nomine Arabum interpretes antiqui hæc membranas designarunt, quia in opinione erant, quod hæc omnium corporis membranarum matres essent. Verum *Plempius* L. II. de fundam. Med. c. VI. inepte hoc factum tradit, cum vox, qua Arabes utantur, matrem quidem significet, sed præterea etiam pro receptaculo & tegumento qualibetque re, cui altera ingeratur adhiberi solet. Posteriores ergo & Metaphoricam vocis significationem interpretes tanquam magis congruam eligere debuissent, non primam illam huc non spectantem. Vide sis *Jacobi Golii* Lexic. Arabico-Latin. p. 147 hinc externæ membrana, quæ inferiori multo crassior est, cerebrumque non nisi laxè cingit, fuit adscriptum duræ epitheton, ob ejus robur atque crassitiem. Piam vero nominarunt interiori seu internam, proxime cerebrum ambientem.

TH. VII.

Sicuti DEUS in omnibus suis operibus, testantibus sacris litteris, mirabilis est, ita in capite humano admirandam observamus structuram, inprimis, quando cranii infantis structuram longe ab adultorum cranii structura differentem, accuratiori perscrutamur observatione; ubi in his diversa ossa cranium constituentia in unum os à natura sunt fabricata, quod in infantibus ad tempus divisum
in tot

in tot ossibus, quam divisionem Anatomici suturas vocant. Et quod magis mirandum, cur in parte sincipitis cranij & quidem quasi in medio manifestum hiatus amplum loco ossis membranula molli tectum reliquerit, & certo tempore hæc mutetur in osseam indolem, cujus ratio explicatu difficilissimum quid dicendum est, de cæteris cranij subjacentibus partibus quarum admirandæ structuræ usus adhuc in pluribus dubius; hinc etiam ortus est Authorum dissensus. Quippe nonnullis placet defendere: Naturam cerebrum, tot sinibus, gyris, circumvolutionibus mirabiliter ideo struxisse, ut sit officina & promptuarium spirituum animalium: quorum existentiam, generandi modum istorumque usum dubium reddunt & alii, qui in scriptura sacra plane hospites non sunt & proprium nostri corporis *agens unicum*, probant, tam à priori, quam à posteriori id est in creatione hominis infusum à DEO & in hominis morte separandum à corpore, quod salutant animam rationalem: Unde non levis moveri à nobis potest quæstio: An Animam motuum Præsidem & Auctorem concedant, an non? Si concedunt, concedunt etiam ut ut implicite, quod effective illos & propria virtute producat. Si enim hæc non esset, sequeretur, DEUM Animam ut motuum principium & causam corpori amandasse, ut illud moveat, nec tamen illi sufficientem potentiam ad munus suum exequendum condonavisse, quod contradictionem implicare videtur: Qui enim alicui vult finem, eidem etiam vult media ad finem istum, exequendum idonea. Jam vero si DEUS animæ voluit finem movendi corpus, eidem etiam voluit media ad motus istos perficiendi perfecta. Si negant Animam motuum esse præsidem & principium, ostendere incumbit alium finem, in quem illa corpori sit concessa, cum DEUS nihil fecit frustra, hinc ob hanc incolam splendidissimam admirabiliter

B

iter cerebrum extractum esse puto, ut per hujus cerebri & totius capitis partes illa nobiliora sua officia præstare possit.

TH. IIX.

Anima itaque à DEO homini indita, ita est instructa, ut omnia rationaliter peragat atque efficiat & quidem secundum sanctitas primitus leges, quamdiu cum corpore unita est, ut per, cum & in hoc ejus partibus sua intentio in agendo manifestetur, actio peragatur, & quidem certo tempore, mensura & consuetudine, à quibus non recedit nisi ab objecto peregrino sive ab extra adveniente, sive intra sub larva amicitiae admissio, sive connato, sæpe certo tempore in apricum saltem veniente seu à se ipsa fabricato errante turbetur, unde p. n. actionum & morborum ortus, quos tamen ad bonum finem semper dirigere studet, quamvis non semper legitime id fiat, sed interdum confuse, trepide, tædiose imo certa thymosi propria & suarum actionum p. n. perpetratarum impatiens in statu præternaturali: Attamen omnia quæ in corpore humano peraguntur ab ipsa tanquam substantia & spiritu nostro corpori hypostaticè junctio, fiunt, verbo, omnium actionum præses & ^{subsequitur} est, ut autem potentiam suam in actum deducat, opus est non solum præsentia partium solidarum & fluidarum corpus totum constituentium, sed & illarum usu & applicatione atque sufficienti continuatione & repetitione, ita ut omnes actiones ad corporis conservationem insituat, & si ex negligentia sua & perturbatione, error sit factus, quem morbus presto sequitur pede, istum corrigat, quo corpus usque ad terminum mortis à DEO destinatum à corruptela, quantum fieri potest, immune maneat. Hinc sapiens natura nil temere neque sine causa quicquam fecit, &
ut

ut vasa cerebri admodum exilia per hos anfractus tutius & commodius ducerentur, ne ex motu assiduo illis periculum immineat, hosce fabricavit.

TH. IX.

Nos in viam, unde digressi eramus, redeuntes mollemque illam humani capitis partem cerebrum videlicet considerantes, observamus, providam naturam undiquaque cranio illud communivisse, ut quasi in ossea pyxide hæcce mollis substantia lateat, ne damnum quoddam illi inferatur. Præterea circumcinctum quoque est torum cerebrum duabus membranis, quarum Th. VI. fecimus, ne læso cranio statim cerebrum lædatur. Prior duarum, quæ sese primo intuitu oculis nostris subjicit, nomine duræ matris venit, & interius cranium circumvestit universum & juxta nonnullorum opinionem idem præstat officium, quo pleura erga pectus & peritonæum erga infimum ventrem defungitur. Hæcce densa & solida, Massam totius cerebri involvit, attamen intervallum quoddam conspicitur inter illam & cerebrum, ne vasa comprimantur, quæ ejus duplicaturam præterant, sanguinisque cursui remora fiat, quo facilius ipse motum habeat.

TH. X.

Ita est gemina membrana, cujus externa pars aspera, magis rugosa, minusque exquisiti sensus, quam interna; Dividitur cerebrum in partem dextram & sinistram, figuram falcis formans, hæc membrana, quoniam duplicatio latior est versus occiput, & paulatim angustior evadit versus syn-
ciput, ubi conjungitur illi dicitur Crista Galli. Cur vero cerebrum divisum sit in partem dextram & sinistram, item cerebrum & cerebellum Clar. Hoffmannus in Institut:
hanc reddit rationem, nimirum, ut hæc satis profunde di-
mitti

mitti possint, & ductus undiquaque distribui sinus, quum
vehant vasa magna, debebant constare ex materia densa
quidem & forti, sed non ossea, ne lædatur substantia cerebri
tam mollis & fluida.

TH. XI.

Avulsa dura matre sese ostendit harum posterior seu
pia mater, membrana subtilissima, tenuissimaque, quæ æ-
gre à cerebro divellitur, hancque in gratiam, ut cerebrum
involutusque ad suas circumvolutiones: A dura ^{membrana} vo-
lunt antiquiores ortum pericranij derivare & probant ex
insigni cerebri & meningum cum pericranio consensu, dein
istam productionem pericranij à dura meninge in infanti-
bus manifeste apparere demonstrant, in quibus ossa cranii
nondum per suturas serratas coierunt; Sed non video ul-
lum veritatis vestigium, cum neminem lateat, quod statim
à primo conceptionis actu ab Anima formentur & fabri-
centur non solum artus sed & membrana.

TH. XII.

Considerata nunc cerebri structura, consultum duxi-
mus & pauca addere verba de capitis ossibus, quæ subje-
ctum nimirum constituunt generalius; Noto notius est,
quod supra laudatæ membranæ undiquaque cranio sint cir-
cumcincta & quod cranium hocce etiam dicatur calva seu
Calvaria; Anatomici vero referunt, illud constare octo os-
sibus, quorum sex ipsi propria; reliqua duo eidem & ma-
xilla superiori communia sunt. Horum substantia in a-
dultis dura & solida, in infantibus vero pars anterior, ubi
sagittalis cum coronali jungitur, membranosa & mollis re-
peritur, hinc hocce in membranoso loco propter molliorem
observatur hiatus seu fovea quædam, quam aliqui è medicis
Fontanellam vocant; Barbaris à madore & quia subjecti ce-
rebri manifeste observatur pulsus, fons dicitur pulsatis,
Germani

Germani nostri folii nomine designant illum locum. *Ban-*
chinus celebris Anatomicus in uxore sua observavit, quod
circa ætatis annum XXVI. nondum induruerit hæc fon-
tanellæ pars, sed rarius occurrit talis observatio.

TH. XIII.

Ex membranosa hac & molli substantia facile conclu-
dere est: Quod ossa ex fibrarum filamentis exque illorum,
laxiori & arctiori compage oriri videantur; Constant enim
non solum in synchypitis sed universi corporis ossibus, partes
cartilagineas primum membranaceas esse ac paulatim abi-
re in cartilaginis consistentiam, antequam perveniant ad os-
sium soliditatem, ut & videre est in Cartilagine eusiformi,
asperæ arteriæ cartilaginū ut & basis cordis cervi in osseam
conversione, unde etiam apparet os ex fibrarum arctissima
collectione copulaque strictissima firmetur & durescat.

TH. XIV.

Ab expositione subjecti commode nunc transgredi-
mur ad exponenda hujus affectus causarum genera; inter
quæ primo militat causa proxima, quam merito statuimus
esse sanguinem & quidem siccum, aut ad minimum ob
reliquæ massæ crassi haud alienum, debito tamen motu pri-
vatum, abhinc corruptioni vicinum. In aprico enim veri-
fatur, sanguinem laudatum, cum sit liquor, qui ex variis
iisque ^{dispositio} elementis ∇ scilicet, \ominus , Ae & ∇ a coiret,
ad corruptionem maxime inclinare, & tanto magis si con-
venienti motu orbatur. Hinc namque stagnat in partibus,
motus progressivus, cujus beneficio necessariam suam flui-
ditatem alias consequitur atque secretoriis vasis crebro ap-
pellitur, unde heterogeneitates proscribuntur, cessat, con-
tra vero intestinus ejusdem increbescit, ideoq; diu stagnans
in præcipitem dissolutionem putredinosam facile ruit, &

consequenter partem, vel pro re nata etiam totum corpus perniciosissimo macerat interitu.

TH. XV.

Sicuti autem natura ^{φύσις}, semper id, quod tabernaculo suo noxam inferre aptum est, tanquam principium conservatorium à Summo Creatore hunc in finem corpori inditum, ut ab interitu vindicet imminensque detrimentum avertat (ubi quidem non negandum, quod non semper finem suum intentum ut ens maxime limitatum assequatur, sed & interdum erret & negligat sua munera in questrandis humoribus eisque promovendis.) Hinc inquam fit, ut, si sanguinis aliqua periculosa stagnatio vel stasis oriatur, contra illam statim insurgat, & ex reliqua corporis colonia sanguinis aliquam portionem ad partem affectam sub saluberrimo fine provolvat, quo nimirum hac congestione stagnans sanguinis portio successive emolliatur, distrahatur & abluatur, sicque pristino aurigante circulo reconvalescat. Ex quo nunc negotio tanquam formale quoddam consequens fluunt consecutaria illi, rubor scilicet & levis tumor ac dolor, quæ inflammationem proprie designant. Rubor oritur, dum sanguis copiose congestus in motu suo intestino adaucto elevatur, atque in altiore sphaera evehitur, tumor enascitur levis, quod sanguinei humoris congesti copia vasa partiumque fibras nimis distendit, & dolorem denique parturit hoc negotium, dum ab ejusmodi purpurei liquoris inundatione, fibrosæ membri affecti partes in certo tono ac robore firmatæ, plus justo extenduntur, unde necessario summe sensiles evadunt, ut quisquis arteriæ subjacentis pulsus levior etiam exquisitissimum, & satis molestum inestet dolorem,

TH. XVI.

Interim non repugnat, quod inflammationis actus sit salu-

salutaris aut ad minimum in salutarem finem intentus, licet sanisam creet molestiam, imo ipsa interdum, ni cito sequatur auxilium, sinistra sortiatur eventum atque irreparabilem noxam, sphacelofam puto corruptionem relinquat, sub qua facie haud immerito certo respectu morbus salutaris potest. Habet tamen hic actus inflammatorius hunc non raro usum, quod vigente eodem periculosissima rivuli nostri vitalis stagnatio abluendo vel discutiendo corrigatur, vel si largior eadem, ut prius corruptio & abscessus sequatur, quam discussio perpetrari possit etiam in salutarem finem, particulæ acres subtiliores ex memorata stagnantis portionis suppuratione secedentes tempestive abripiantur & cum reliquis humoribus motui amendantur, posteaque excretioni tradantur, quod alias intermissa hac inflammatoria congestione in deterius haud difficulter cum omnimodo partis affectæ vel etiam pro re nata universæ œconomiz abolitione cedere possit. Et hic certe natura conservatrix ex duobus malis minimum eligit, ne corpus evitata charybdi in scyllam incidat, sicque penitus intereat.

TH. XVII.

Cum causa proxima sororiantur causa remota, quæ nunc sub incudem revocandæ. Quoniam vero harum ingens sese nobis offert catalogus, præcipuas saltim eligere & breviter tantum gustare delectabit. Primum itaque locum tenet temperamentum infantum seu atas tenella, utpote cui nihil familiarius est, quam tales circa caput affectus, qui plerumque à causis externis & etiam internis proveniunt. Ab intrinsicis causis dependere videntur, ulcerationes illæ superficiales cutis, capitis & faciei; dolores, ardores, ætus circa caput inflammationes, ut in nostro morbo; ad quod symbolum suum conferunt *res non-naturales*, in quibus eminent ær, qui sua inclementia ac intemperie vel calida-

minis

nimis, vel excessive frigida remote concurrere aptus est. Peccare videtur aër calidior sequenti ratione: Cum suo calore sanguinis naturali gratiam inire nescit, sed eundem potius præternaturaliter accendit, quo accenso statim propullulant humorum ebullitiones & stagnationes inflammationis in junioribus præcipue subjectis, quibus affectus præ reliquis est familiaris. In his inquam textura vasorum, ut & partium musculosarum & membranacearum admodum adhuc mollis existit & copiosiori affluxui facile cedit, & sic plus admittit, quam salvo manente tono servari potest, & hoc tanto magis fit in ipsa fontanella ditione, utpote parte omnium molliori, cum & præsertim eo casu nihil familiarius sit, quam quod sanguis præternaturaliter ebulliens ad caput rapiatur. Cum vero in tono & membrorum & humorum salus consistat, ita contra vitiatum hoc, presso pede sequitur ruina. Remisso quippe ac enervato partium tono, labascit æqualis humorum circulus & deficiente conquassatione spissescunt iidem & coagulum induunt, imo plane subsistunt & consequenter inflammationem accersunt.

TH. XIX.

Aër excessive frigidus non minus, nigrum suum adjicit calculum vi sua adstrictoria poros partium occludendo, hinc fit, ut transpiratio insensibilis remoretur, quin plane impediatur, heterogeneousitates excrementitiæ sub forma balitus alias excernendæ retineantur, sanguinis crasis defraudetur, perniciosique tumultus & febriles commotiones excitentur, & si benigniore caractere destituuntur totale sanguinis & humorum excidium subsequatur, ut & inflammationes & mille alia mala.

TH. XIX.

Accusari quoque in his causis ipsius fontanellæ sic dicta violenta depressio potest: Hac enim depressione comprimuntur

primuntur venæ & vascula sangvifera, ut & cerebri pori & interstitia, quorum nunc comprehensionem sequitur sangvinis in iisdem hospitantis motus progressivi remora, hanc excipit stagnatio, quæ denique salutarem reliquæ sangvinis congestionem in sui abstersionem & discussionem anxie efflagitat, quæ nunc in actum deducta congestio inflammationem parit.

TH. XX.

Nec minus damnum infert lactis vitiosa acescentia & coagulatio, hæc quippe corrumpit sangvinis fluiditatem utilissimam, imo necessariam, eumque magnis crassum reddit, ut hinc citatori circumrotationi ægerime auscultet, sed facile ibi subsistat & stagnet, tristemque ludat tragœdiam promovendi scilicet remote affectum nostrum.

TH. XXI.

Cibus æque ac potus infantum nutrimento alias destinati etiam remotioris causæ munus affectus nostri subire non abnuunt, si præsertim immodice illis obtruduntur. Pultes v.g. non rite præparatæ, sed crassiores, farinæ crudæ cum lacte vel aqua coctæ & subactæ usus, glutinis instar sunt, massamque sangvineam increassant, meliusque bibliopegis pro glutinandis chartis quam infantibus pro nutritione conducunt. Quam promptius ergo crassiora ejusmodi alimenta sangvinem ad concipiendas stagnationes disponant & congestionibus in inflammatoriis viam parent stratisimam, & lippis notum est. Orco etiam potius damnandus, quam observandus ille mos est, quo nutrices alimenta in ore prius volutantes saliva imprægnant, tuncque infantibus demum ingerunt. Quid quæso aliud tenellis hac ratione condonant? quam dispositionem morbosam, si præsertim earum

rum saliva & sanguis deterioris notæ est, quod & ipsa sapius & experientia testatur. Quid porus inconuenientes v. gr. cereuisia acida &c. heic valeant, nulla opus erit demonstratione.

TH. XXII.

Quid motus denique & quies excessu peccantes damni adferre & affectui nostro hactenus exposito contribuere possint, in propatulo est. Male certo agitur cum infantibus, quando negligentes & improvidæ nutrices indefinente eoque vehementiori motu succussandò & iactando hinc inde in cunis infantes concutiunt, ut somno eosdem sepeliant: Ab eiusmodi enim improvida concussione varia proflire mala possunt, cum hæc humorum motibus alias placidis enormes inducat anomalias in capite præsertim, unde, ne stagnationis sanguinis in exilissimis cerebri canaliculis, & propter has inundationes hujus inflammatoriæ progenerentur, sanæ rationis conceptus vix refragatur. Nec adeo proficua est infantibus nimia quies, cum thesauri nostri vitalis salus semper aveat motum, proportionatum tamen, quo de negato, morbificam statim induit formam & plus justo spissescit hincque in partibus mollioribus & ramulis venarum subtilioribus, ut sunt in cerebro, cum tonus eorum maxime adhuc infirmus existat, stagnat atque inflammationi suppeditat ansam. Præstat propterea tenellos modice quandoque agitare vel manibus, vel etiam cunis, hinc enim sanguis amicam hanc motitationem sentiens in sua fluiditate convenientique gyro, imo exoptatissima sanitate conservatur.

TH. XXIII.

Relectis nunc causis ordo porro nos ducit ad erudendas differentias affectus & nostri. Quoniam verò
tot

tot differentia, quot partes sunt corporis humani, inveniuntur, præcipuas tantum, ne animum *B.L.* confundamus, proferamus & quidem ratione generis, subjecti & loci affecti. Ratione generis est vel simplex vel composita. Recens alia, alia inveterata. In principio alia, in incremento, statu & declinatione. Simplicem agnoscimus ex magis pure è stasi sanguinis in partibus Carnolis & sanguifluis ortam: Compositam vero, quæ non parum serosæ substantiæ in sese comprehendit. Ratione subjecti alia est universalis, alia particularis: Universalis est, quando sanguis in tota *M. S.* stagnationem concipit, ut nulla plane pars sit, quam non teneat ob spissitudinem stagnatio: Particularis vero quando in hac vel illa parte magis tyrannidem exercet; A loco affecto si differentiam petimus, qui est caput ejusque ossa illud constituentia, alia est superficialis, alia profundior. Plures addere hic superledeo, & hisce tanquam selectioribus & magis ulstratis acquiesco.

TH. XXIV.

Evolutis nunc differentiis, in tractatione nostra merito ancillantur signa diagnostica, ad saniozem Therapiam instituendam summe necessaria, quod & *Trallianus* innuit L. IX. c. I. ὁρθῶς, dicens, θεωρητικῶς περιάλλων ἐστὶν ἡ δια-
γνωσις & Lib. IIX. c. ὁ ἀριστὸν ἦν ἐστὶν ἀριστῶς θεωρητικῶς. Hanc methodum in hoc affectu sequemur & quam brevissime illud fieri potest, absolvemus, sit itaque signum pathognomicum, ossium manifestus hiatus apertio & cavitates, ejusdem dolor acurus, ardens & pulsatilis, calor hujus tenuissimæ membranæ & totius capitis proternaturalis, pulsus frequens, subtilis vibratio, levis turgiditas & intumescencia, imo macilentus aspectus & inquietudo, membranæ illius intra versus collapsus.

TH. XXV.

Cum expeditis signis diagnosticis tractandi methodus conjungi etiam jubet prognosin morbi nostri; Ubi plerique Medicorum testantur, huncce affectum esse in principio minus periculosum, ubi autem subjacentes partes sunt simul inflammatae imprimis meninges, curatu difficilis evadit, ut tunc locum videatur habere Hippocrat. Aphor. L. Sect. VII. quibus, inquit, cerebrum fideratum est (σφικνωμένη) inter tres dies intereunt, si vero hos superaverint, sani fiunt. Attamen probe observandum est, quod non infantilis solum sed etiam cujuscunque ætatis, corporis humani, omnino maxime fragilis: uti vero inflammatio omnis suo non destituitur periculo, quod quidem ex loco affecto vel magis vel minus principali dijudicandum est, ita inflammatio capitis vel nostra *Siriasis* omnium periculosissima videtur cum partes corporis principalissimas & cum his totum vitæ negotium interitui tradere minatur: Tamen non semper pro lethali est habenda, nisi aliæ concurrunt morborum species & nutriticum atque matrum negligentia impediatur, semper itaque parentes melius sperare possunt exinde, quando natura vegetius & constanter suis insistit operationibus ad expugnandum & expellendum omne noxium, nec morbi longioris sunt periodi, ut in ætate puerili & accrescente.

TH. XXV.

Restat Therapia tanquam propositi nostri palmarium negotium ad quod suscipiendum sine ullis ambagibus progredimur: Medicus itaque cum naturæ minister sit, eo allaborare debet, ut cum Natura operetur, nec contra eandem agat, & sic plus noceat, quam juvet. Attendat itaque providæ Naturæ finem, quem

quem sub inflammatione intendit, & quærat sanguinis stagnantis dissipationem & correctionem, quò omne medela genus dirigat, & omnino abhorreat ab Empiricorum curandi methodo, qua refrigerant partem affectam variis refrigerantibus ∇ s. Paulus *Aeginetta* suo tempore celebris Medicus ad nucham ss rosar. cum vitello ovi mixtum & ad unguenti consistentiam redactum commendat. Quoniam autem mediò quidem iudiciò ejusmodi ss sa infidum pollicentur effectum, satius est abstinere ab iisdem, facile enim unctuosa & crassiori suà substantià subtiliores capitis poros obserant & transpirationem insensibilem, in qua tamen unicè consistit salus, impediunt, sicque inflammationis ignem magis magisque accendunt, tantum abest, ut illum extinguant.

TH. XXVI.

Similis quoque farinæ sunt alia refrigerantia: ab hiscircumspectus Medicus planè abstineat, & horum loco eligat dissipantia, diaphoretica & temperantia tam internè quam externè. Interius profunt Bezoardica, quæ sanguinis & seri motum in ordinem redigunt stagnationique resistent, cujus census sunt Tinct. Bez. M. Simpl. Liqv. C. C. succinat. &c., quæ pro re nata infanti vel etiam nutrici propinari possunt. Ex solidis militant Pulv. bez. Senn. Epilept. March. C. C. Philos. præparat \odot Lun. fulminans. specif. cephal. Mich: ss diaph. matr. perlar. &c. \odot depur. ss at. ss nativa, quæ verò non largâ, sed parçâ admodum manu propinanda, quoniam ss ali suâ substantiâ sanguinem, ob ætatem teneram adhuc laxiorem nimis fundit & noxam infert. Adhiberi etiam possunt cephalica ut & nervina ut Ω Bez. Buss. Lavend. Rorismar. Ung. alc. præp: Ebur. ust. Lapid. pretios. Potiungula ex ∇ s diaphnoicis & supra laudatis pulv. bezoardicis paratæ nec sua hoc loco defraudandæ sunt laude.

TH. XVII.

Externe egregiam locant operam sacculi ex herbis cephalicis temperatoribus, dissipantibus, paregoricis & nervinis confuti, v. gr. Ex herb. Betonic, serpill, organ, meliss, cerefol, fl. lavend, stœch, arab. til. prim. ver. herb. malv. fl. chamom. verbasc, melilot, sambuc. summ. aneth. fl. papav. rhœad. Hæc calidi sacculi beneficio super imposita exoptato discutunt atque dissipant inflammationem, transpirationi insensibili, nervis & ipsi cerebro maximè sunt grata & amica confortando, symptomatumque sævitiam præcavendo. Non desunt etiam qui camphoram de collo suspensam vel etiam in Syini solutionem & linteaminis adminiculo applicandam commendant: Sed hoc medelæ genus inflammationibus robustiores atque atate provectiores vexantibus optime quidem succurrit, easque potenter profligat, in tenellis verò cautè procedendum, quia ob copiosum idque summè volatile \ominus , quod in sinu alit, loco, quod dissipet, & distinguat æstum, eundem magis incendere atque sic noxam inferre haud difficulter valeat. Ratio omninò alvi etiam est habenda & sicca nimis Clysteribus ex rad. s. aperient, pœon, herb, malv. melilot, violar. paratis. & \odot siat. acuatis interdum lubricanda. Fontanellæ depressio, quantum fieri potest, in integrum restituenda quam in adultioribus suctu etiam perfici potest. Terebra elevatoria ob molliorem adhuc cranii substantiam hoc in casu minus locum invenit, cum magis damnum quam juyamen ab hac sperandum sit. Medicus hoc in casu semper attentò oculò respiciat symptomata, epilepticas nimirum convulsiones, quæ huic affectui maximè familiares esse solent, ideoque ut supra monitum, singulis suis medicamentis insimul antepileptica ad præservationem commisceat.

TH.

TH. XXVII.

De cœtero omnia medicamenta tam interna, quam externa, quæ calidioris sunt texture, meritò reprobamus; hincque essentia, Tinct. & Elixiria, nisi ètemperatissimis simplicibus fuerint parata, moderatissimè sunt propinanda, at præstat planè hæc omittere. Ab horum enim usu affluxum sanguinis circa caput augeri docet experientia, quem temperatoria omninò præcavent. Emplastra etiam & cataplasmata ex discutientibus licet conflata vix commendanda, siquidem hæc crassioris substantiæ sunt, indequè facilè reprimere insensibilem transpirationem⁹ possunt, occludendo scilicet & obviscando poros, sicque malorum Iliadi portam pandunt.

TH. XXIX.

Tandem etiam exquisita diætã nutritici ante omnia est injungenda, illique maximopere dissuadenda sunt omnis generis stultenta, v. gr. pisces, brassica capitata, carnes itidem Æe conditæ & fumò induratæ, fugienda sunt acida, quia Observante Sylvio fomitem generant epilepticũ. Caseus etiam est nutritici interdicens, quoniam ab hujus esulac in mammis ad grumescentiam disponitur. A fructibus horariis penitus abstineat, hosque cum seminibus anisi, foenic. & sim. quæ status dissipant & ad lac augent, commutet. Animus liberrius sit ab affectibus, videlicet terrore & ira, infantibus nocentissimis, ab utroque enim, priori præsertim epilepticas excitari convulsiones noto notius est. Turbant insuper concoctionis & chylificationis negotium, ut ita ex depravato chylo simile generetur lac. Terror etiam & ira inducunt lactis coagulum & grumescentiam in mammis, quibus superveniunt inflammationes, quas luere deinceps & infantem oportet. Neutiquam etiam impuris venere-

is am-

is amplexibus lac suum nutriti viciari patiat, ne tenelo suo alumno pessimum imprimat characterem.

TH. XXIX.

Sufficiat de *Sriasis* breves hasce conscripsisse theses:
Mihi vero nunc incumbit, ut ad cœlestem me conver-
tam Patrem & Dominum nostrum JESUM CHRISTUM,
atque pro immensa, quam mihi præstitit, gratia, aliisque
concessis divinis beneficiis, grates illi
perfolvam sempiternas.

SOLI DEO GLORIA!

Est aliquid claris aliquem esse Parentibus ortum,
Ast præstat studiis invigilasse bonis:
Nobilitas illa est externa, sed hæc latet intus,
Cultoresque potest ducere ad astra suos:
Te decus, ô SCHRAMI, commendat utrumque merentem,
Inter honoratos collocat atque Viros:
Nunc infantilem tentans evolvere morbum
Te pulchrè excultum Pœonis Arte probas:
Auguror, exactos in nostrò Helicone labores
Pensabit certè Phoebus honore novò:
Ut Praxis felix & Sparta coronet opima
Conatus tantos, mente manuque præcor.

avroxi d.
D. Georgius Christophorus Petri ab *Hartenfels*/
Sacri Palat. Cæsar. Comes, Consiliarius & Archiar.
Electoral. Mog. Consul primarius & Physicus Erf-
furtensis, Universitatis & Fac. Medicæ Senior, hu-
jusque p. r. Decanus, P.P. & P.L.C.

Ad
Nobilis. Dn. Doctorandum SCHRAMMIUM, Auditorem suum
olim industrium, de SIRIASI disputaturum

πρὸς φθόρον:
Ingenium ecce! Tuum nimis inflammavit Apollo
Artis & ille suæ totum succendit amore:

Nunc

Nunc flammæ vires se produnt pectore clausæ,
Quales nec superat celebratus Sirius ardor.
Cotripiant istæc, precor, omnia morbida posthac,
Ac instar flammæ rapiant ad sidera famam!

Ita acclamat Honoribus ejus Academicis

JUSTUS VESTI, Med. D. Patholog. P. P.
ejusque Facultatis Assessor.

Dum rarum morbum pertrahat SCHRAMMIUS ecce!
Quod Thema ingenium prorsus subtile requirit;
Quis non miretur nunc rarum mentis acumen?
Ergo animo lato jam de conamine grator,
Apprecor ut vivat annosi Nestoris annos,
Commissosque Sibi curet feliciter Ægros
Hoc est quod plaudo, Votis Deus annuat ipse!

Hic paucis Nobilissimo Dno. Doctorando Auditore suo quondam in Anatomicis & Botanicis sedulo, dum hic Effluri commoraretur, volante calamo gratulari voluit

JOANNES PHILIPPUS EISELIUS, Med.
Doct. Anatom. Chirurg. & Botan. Profess. Publ.
Facult. Assessor Ordinarius. P. L. C.

Maxima quàm res sit miseris conferre tenellis
Munera, nudatos hosvé fovere togâ,
Vel placare cibus jejuni murmura ventris,
Aut horum gravibus poela parare malis?
Christiadùm turbæ constat, per pectoris aras
Quæ sanctum Numen nocte, dieque colit,
Hoc injungit amor, vult hoc divina volûntas,
Et sacra multoties hoc monumenta probant,
Hinc Tu, Theiologi præclarè stemmate nate!
Hoc virtutis opus rite patrare tenes.
Quando tuum dictum: *Querulis succurre tenellis,*
Hic Doctoralis nos labor esse docet.
Hi cum maternas quatiant vagitibus aures,
SIRIASI langvent, suppetiasque vocant,
Quam promte latis his non succurrere monstras.
Et clare prudenti pharmaca grata manu.

Huic

Huic operi DEUS ipse favet, promissaque solvet
 Præmia selectò tempore larga suo,
 Interea dignam Laurum Tibi Cymbius offert,
 Atque tuum Dibaphò cingit Hygeia caput,
 Gratulor ergò Tibi, precibus de pectoris imo
 Deductis antro sollicitorque DEUM,
 Annuat ut coeptis ex ætheris arce benigne,
 Atque beet praxin terque quaterque tuam.
 Sisque salus teneris, seniòque tremantibus ipsis
 Quos morbi nocuò sydere vexat onus.
 Sisque Decus patriæ, maneas Diadema Parentum,
 Donec Te rapiant tecta beata poli,

*Ita exiguo hóc, crassaque Mineræ excussò Carminum genere
 Præ-Nobilissimò, Doctissimoque Dno Doctiorando,
 Amico suo Honoratissimo obsequor applaudere voluit*

JOHANNES BENEDICTUS EGEMANN. D.

Collaudent alii Medicos, & Pœoniam artem,
 Sufficit hocce unum, cœlitus esse datam.
 CHRISTUS se Medicum nostrum vocat, atque probavit.
 Hunc FILI! sequitor, sisque bonus Medicus.

i. e.

Es wird die Medicin von vielen hochgepriesen
 Genug: daß Sie von GOTT empfangen ihren
 Schein.

Der Heyland hat Sich Selbst als einen Arzt erwiesen.
 Mein Sohn! folg diesem Arzt / so wirstu glücklich
 seyn.

Paterno animo votoque adposuit

Sebastian Schramm/ Archi-Diac.

SI, quod amicitia non fictæ fœdera poscunt,
 Quodque meres, SCHRAMMI, scribere susciperem:
 Lætarer celebres TECUM caneremque triumphos,
 Nec caperent laudes carmina curta TUAS,
 Sed TUUS est nudo candor contentus amore,
 Et nescit pietas vincla coacta pati.

Hoc

Hoc igitur satis est: *Foveat TE gratia cœli*
Et tribuat meritis premia plura TUIS.

Viri Clarissimi JO. HENRICI SCHRAMMI Fautoris &
Amici sui certissimi jucundissimiq̃e Honoribus applaudebat

JO. JACOB SYRBIUS, Seminarij Ducalis
Isenacens. Inspector.

Dum cathedram scandis, capiens Medicæ artis honores
Summos, mi *Frater*, gratulor ex animo.

Qui varias herbas produxit, cunctaque regna
[Ut Medici appellant] servat in usum hominum
Hicce *Tuis* ceptis benedicat cœlitus, & *Te*

Sospitet, ut possis auxilio esse aliis.

Fratri dilectis: misit

JOH. GEORG. Schram/Pastor Osterfeld.

Vilis habetur honos, vanæque simillimus auræ,
Quo, qui non meruit, condecoratur iners.

Latius is contra splendet eunctisque probatur,
Si, cui confertur, dignus honore fuit.

Virtus, mi SCHRAMMI, præstansque scientia rerum
Sunt per felici foedere juncta tibi-

Ingenuis auctus Musarum dotibus, artis

Cœpisti medicæ gnævus adire sacra:
Cujus ita ingenio didicisti arcana sagaci,

Ut fungi medici munere ritè queas.
Idcirco noster nunc jure *Geranus Apollo*

Per solvit studiis præmia digna tuis.
Gratulor ex animo decus hocce, precor que juvante
Numine sæpe tuam sentiat æger opem.

Hicce Nobilis, DN. DOCTORANDO pro mutua
amicitia applaudit

HERMANNUS NICOLAUS Stieler/J.U.C.

Hactenus, ut vidi, mi *Frater*! Semina multa
Sparastis studij, mox bona quæque metes.
Scandis jam Cathedram, scandes mox culmen honoris
In Sophia Medica, quam DEUS ipse colit.

Græ

Gratulor hanc operam, precor, ut sub Numine sancto
Principium & finis fiat benedicta Tibi!

*Sic Fratri suo s̄v̄āissimō Autori & Defensori hujus Disserta-
tionis ελοψυγος applaudit*

JOH. FRID. Schram/ Sch. Isn.
Clafs. Alumn.

Sic novus annus erit Tibi faustus, Frater amande!
*Quo præbes mundo dogmata docta Tua,
Hic annus forsan Tibimet Diadema parabit
Pro ceptis studiū premia multa ferens.*

In honorem atque amorem fratrum apponebat
hæcce

JOH. VAL. Schram/ Schol. Isen. Clafs.
Sec. Alumnus.

01 A 6576

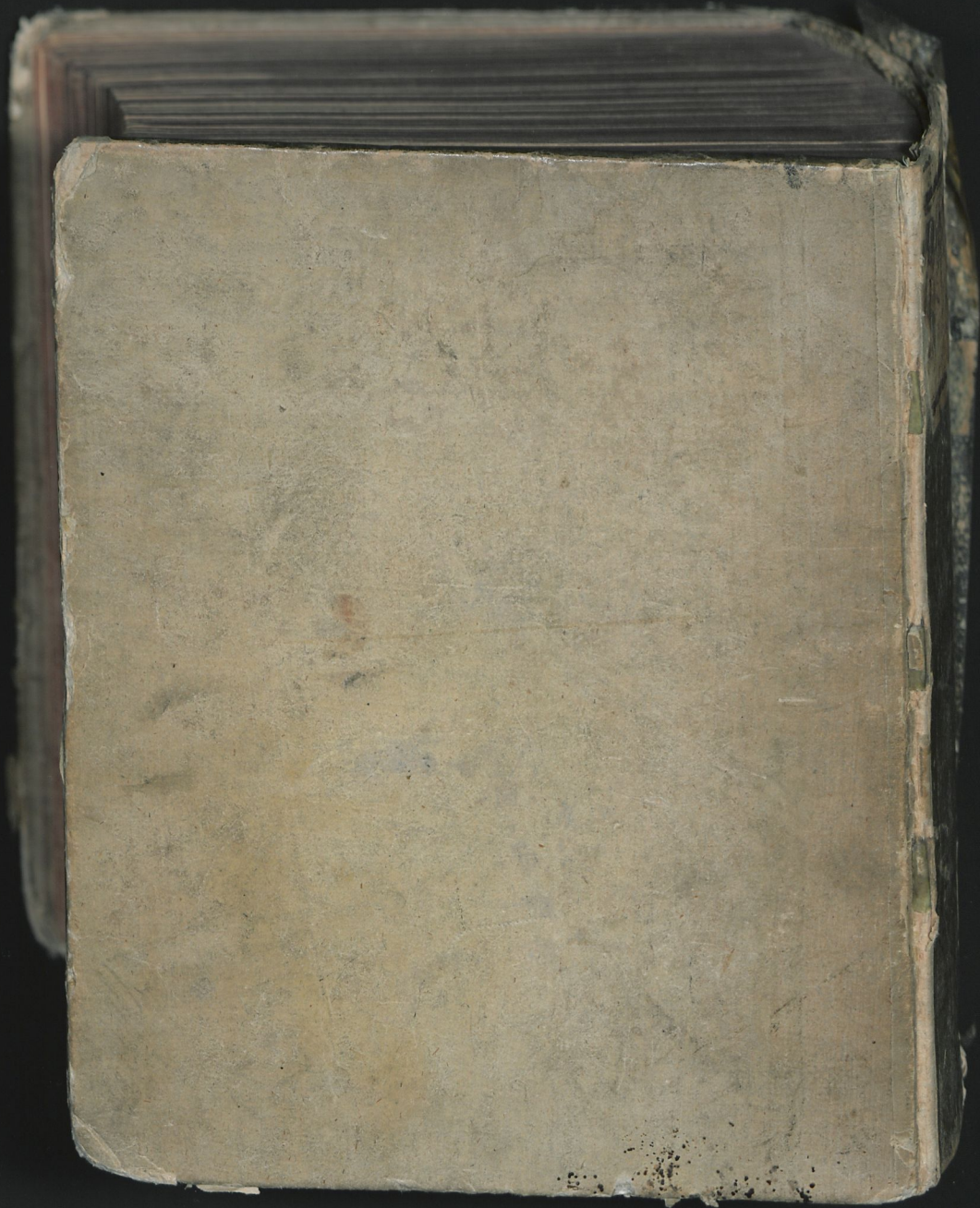
ULB Halle 3
002 931 664

TAOC

Sb.

URALIS MEDICA,

ASI,

Atlein schießen der
Einder /

ALI ACADEMIA GERANA,
IFICENTISSIMO,
LUSTRISSIMO DOMINO,
I N O

WILHELMO, BOINEBURG,

CONSILIARIO INTIMO & CA-
MOLITANARUM ECCLESIA-
REVIRENSIS CANONICO
I SENIORE,
CTORIS MOGUNTINI CONSI-
TATIS TERRITORIIque
O-PRINCIPE, &c.&c.
te *Facultatis Medicæ*

S I D E

IDERICO JACOBI,
o, Prof. Chym.famigeratissimo
Ordinario, &c.

suo omni observantiæ cultu colendo,
CENTIA

PRIVILEGIIS ritè & legitime impetrandis,
n Examine subijcit
T O R

am/Isnaco-Thuring.

die 5. Februarij 1707.

OSCHIANO, Acad. Typogr.